

Dosarul nr. 2ra-1803/22
2-21088195-01-2ra-23122022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – C. Valah
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Cotorobai, A. Braga, A. Malii

ÎNCHEIERE

22 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a plângerii și executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a admis apelul declarat de Alexei Dimitrov și s-a modificat hotărârea din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului prejudiciului moral,

constată:

La 10 iunie 2021, Alexei Dimitrov, reprezentat de avocatul Lilian Osoian, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a plângerii și executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 27 decembrie 2019, s-a adresat la Inspectoratul de Poliție Centru (IP Centru) cu plângere privind tragerea la răspundere contravențională a Mariei Mutu conform art. 70 din Codul contravențional.

Potrivit încheierii IP Centru din 21 februarie 2020, Maria Mutu nu poate fi trasă la răspundere contravențională.

Ulterior, prin hotărârea din 08 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a anulat încheierea IP Centru din 21 februarie 2020 și s-a dispus efectuarea unui control suplimentar. Prin scrisoarea nr. 11675 din 30 septembrie

2020, instanța de judecată a remis materialul contravențional pentru înlăturarea neajunsurilor depistate.

Astfel, la 17 septembrie 2020, Alexei Dimitrov a solicitat IP Centru reluarea procesului contravențional, înaintând aceleași cerințe din plângerea din 27 decembrie 2019.

Prin avizul asupra verificării petiției nr. D-1859 din 17 septembrie 2020 agentul superior al IP Centru a propus sistarea verificării petiției lui Alexei Dimitrov. Totodată, prin scrisoarea din 30 octombrie 2020, IP Centru i-a comunicat lui Alexei Dimitrov că Maria Mutu nu poate fi trasă la răspundere contravențională, din motiv că lipsesc temeiuri legale pentru atragerea la răspundere.

Prin hotărârea din 18 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, s-a declarat nulitatea actului agentului constatator din cadrul IP Centru din data de 30 octombrie 2020, sub formă de aviz asupra verificării petiției din 17 septembrie 2020 prin care s-a sistat verificarea petiției. Totodată, s-a informat agentul constatator din cadrul IP Centru că la examinarea și soluționarea cauzei contravenționale are obligația de a se conforma prevederilor art. 381 alin. (4) și art. 447¹ alin. (2) și (3) din Codul contravențional.

Așa, la 07 aprilie 2021, Alexei Dimitrov a expediat în adresa IP Centru cerere privind reluarea cercetărilor conform hotărârii din 18 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana.

Reclamantul a invocat că, a fost limitat în dreptul său de acces la justiție, deoarece statul nu a reacționat adecvat la plângerea sa adresată poliției, iar legislația Republicii Moldova nu dispune de mecanisme eficiente de combatere a încălcărilor ce țin de respectarea termenului rezonabil de examinare a proceselor contravenționale. Din acest considerent, a fost târăgănată examinarea plângerii sale pe o perioadă de aproximativ 15 luni.

În opinia reclamantului, nu există alt mecanism de apărare a drepturilor sale lezate prin neexaminarea pe o perioadă excesiv de lungă a plângerii sale decât prin prisma Legii nr.87/2011.

Reclamantul Alexei Dimitrov a solicitat prin cererea de chemare în judecată constatarea faptului violării drepturilor lui Alexei Dimitrov prevăzute de art. 6 și art. 16 CEDO și art. 1 din Protocolul adițional la CEDO, încasarea din contul bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 15 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat prin încălcarea acestor drepturi.

Prin hotărârea din 13 august 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Alexei Dimitrov.

S-a constatat încălcarea dreptului reclamantului Alexei Dimitrov la executarea în termen rezonabil a hotărârilor Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, nr. 5r-996/2020 din 08 septembrie 2020 și nr. 5r-4731/20 din 18 februarie 2021.

S-a încasat din bugetul statului, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Alexei Dimitrov suma de 500 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (vol. I, f.d. 172, 179-185).

La 16 și 21 august 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Alexei Dimitrov și Ministerul Justiției al Republicii Moldova au declarat apel împotriva hotărârii din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 174, 175).

Prin decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

S-a admis apelul declarat de Alexei Dimitrov și s-a modificat hotărârea din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului prejudiciului moral, prin majorarea cuantumului de la 500 de lei la 3 000 de lei.

În rest, hotărârea din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a menținut (vol. II, f.d. 3, 4-11).

În consolidarea soluțiilor, instanțele ierarhic inferioare au reținut că lui Alexei Dimitrov i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, manifestat prin încălcarea termenelor rezonabile de executare a hotărârilor Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, nr. 5r-996/20 din 08 septembrie 2020 și nr. 5r-4731/20 din 18 februarie 2021, or, agentul constatator al IP Centru nu s-a conformat acestor hotărâri și nu a efectuat un control suplimentar în baza plângerilor lui Alexei Dimitrov.

Astfel, instanțele inferioare au considerat că pretențiile formulate de către Alexei Dimitrov în prezenta acțiune civilă se încadrează în temeiurile prevăzute de Legea nr. 87/2011.

Totodată, instanța de apel a remarcat că prima instanță incorect a ajuns la concluzia cu privire la cuantumul despăgubirii lui Alexei Dimitrov pentru prejudiciul moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în sumă de 500 lei, deoarece aceasta este contrară principiului de recuperare echitabilă a unei recompense morale. Din acest considerent, instanța de apel a conchis că, în speță, suma urmează a fi majorată de la 500 de lei până la 3 000 de lei, care constituie o satisfacere echitabilă pentru suferințele psihice suportate de către Alexei Dimitrov și care constituie o satisfacere comensurabilă, nefiind excesivă pentru Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ținut să o plătească și nici venit nejustificat pentru reclamant.

La 16 decembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și a hotărârii din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Alexei Dimitrov (vol. II, f.d. 15-19).

În motivarea recursului a invocat că instanțele judecătorești ierarhic inferioare au interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material, precum și au apreciat în mod arbitrar probele.

Recurentul a menționat că instanțele judecătorești ierarhic inferioare au constatat încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești, deși, documentul executoriu a fost efectiv executat.

La fel, instanțele judecătorești ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că, anterior, Alexei Dimitrov a beneficiat de compensație morală pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești din speță.

De asemenea, recurentul a notat că la stabilirea perioadei de neexecutare a hotărârilor judecătorești, instanțele judecătorești ierarhic inferioare nu au dat

apreciere faptului că pe perioada 17 martie 2020 – 15 mai 2020 pe teritoriul Republicii Moldova a fost declarată stare de urgență, iar la 13 martie 2020 a instituit cod roșu la nivel național în legătură cu situația epidemiologică, precum și că prin dispoziția Comisia pentru Situații Excepționale nr. 1 din 18 martie 2020 au fost amânate și în unele cazuri suspendate executarea sau examinarea diferitor categorii, pe durata stării de urgență.

Astfel, în opinia Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în condițiile din speță este nejustificată repararea prejudiciului moral pe perioada calculată. Or, la caz, autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești a depus întreaga diligență necesară pentru executarea actului judecătoresc de dispoziție. Prin urmare, nu sunt întrunite condițiile pentru angajarea statului în repararea prejudiciului moral în temeiul Legii nr. 87/2011.

Prin referința depusă electronic la 02 februarie 2023, intimatul Alexei Dimitrov a solicitat declararea ca fiind inadmisibil a recursului Ministerului Justiției al Republicii Moldova și menținerea deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinschi v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan v. Republica Moldova, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea *inter alia* cauzele Marc Brauer v. Germania, 01 septembrie 2016, § 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac v. Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecății este formulată de

persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele *Levages Prestations Servicii v. Franța*, 25 octombrie 1996, § 40; *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; *Freitag v. Germania*, 19 iulie 2007, § 37; *Marc Brauer*, 01 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, § 29; *Nicolae Popa v. România*, 09 decembrie 2014, § 16; *Tence v. Slovenia*, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele *Ponomaryov v. Ucraina*, 03 aprilie 2008, § 41; *Ustimenko v. Ucraina*, 20 octombrie 2015, § 47).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 29 septembrie 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „anastasia.onu@justice.md”, decizia motivată din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată participanților la proces în mod electronic la 25 noiembrie 2022 (vol. II, f.d. 12).

Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 16 decembrie 2022 (vol. II, f.d. 15).

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, rezultă că acesta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea unor temeuri similare celor expuse în cererea de apel.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de

lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziilor instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*Doorson v. Olanda*, 26 martie 1996, § 67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Ministerul Justiției al Republicii Moldova a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „Levages Prestations Services” v. Franța, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §§ 48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (*Blücher v. Cehia*, cererea nr. 58580/00 din 11 aprilie 2005, §§ 65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas